

KURYER LITEWSKI

W WILNIE w PIĄTEK DNIA 15 CZERWCA V. S. 1817 ROKU.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

W. Xiążę Jmć Mikołaj, d. 5 t. m. wyjechał z Petersburga na spotkanie Królowny Jeymości Pruskiej, Karoliny, a d. 7 przejeżdżał zrana przez Rygę.

Gazeta senacka, datowana z Petersburga d. 2 czerwca, umieszcila poniższy Manifest J. C. Mości o ustanowieniu Banku handlowego państwa.

z Bożey Łaski

MY ALEXANDER I.

Cesarz i Samowładca wszech Rossyy, i t. d. i t. d. i t. d.

Cheąc podać kupiectwu dogodniejsze środki do ułatwienia i rozszerzenia obrótow handlowych, uznaliśmy za dobrą, na miejscu będących teraz Kantorow rozrachunkowych, których działanie dla małości ich kapitałow i różnyh niedoskonałości w ich urządzeniu dostrzeżonyh, nie przynoszą dla handlu oczewistego użytku, ustanowić Bank Handlowy Państwa. Na skutek czego poleciliśmy Ministrowi skarbu podać do rozwagi Rady Państwa, projekta wszystkich potrzebnyh w tey rzeczy urządzeń. Teraz, rozważywszy zdanie Rady Państwa, Stanowimy, co następuje:

I. Do rozrządzenia Banku handlowego oddaie się trzydzieści milionow rubli skarbowego kapitału. Kapitał ten składa się: 1) Z summ będących teraz w obrócie w Kantorach rachunkowych; 2) Z przyłączaney do nich corocznie z 25letniey expedycyi summy do 4 milionow rubli; 3) Z procentow, które z obrótu tych summ będą pobierane, dopóki kapitał nie urosnie do trzydziestu milionow.

II. Do Banku Handlowego pozwala się przyjmować lokacye: 1) dla obrótu z procentow na teyże ośnowie, iak się wnoszą do Banku Pożyczkowego; 2) Dla chowania i dla transfertu, czyli przenosu wniesionych przez szczególne osoby kapitałow w xiegach bankowych od iedney osoby dla drugiey.

III. Bank handlowy czyni pożyczki na towary rossyjskie, na ośnowie ustawy kantorow rozrachunkowych, i bierze wexle z pobieraniem w zdarzeniu tém procentow, stosownie do ruchu handlowych obrótow, mając w przedmiocie zniżenie ich liczby, a nie pomnożenie przyrostu banku.

IV. Połowa dyrektorow banku naznacza się z urzędnikow, a druga wybiera się przez zgromadzenie handlowe z kupcow, mających dostateczną wiadomość o stanie i obrótach handlu, iżby tym więcej radami swemi mogli pomagać w osiągnięciu celu tego ustanowienia.

V. Bank handlowy ma bydź otworzony od 1 stycznia roku następującego; tymczasem Petersburskie Kantory rozrachunkowe, wexlowy i towarowy będą, aż do tego czasu odbywać swe działania; dalsze zaś Kantory, w innych miastach będące, zatrzymawszy ie, mają się zatrudnić ukończeniem swych rachunkow do pomienionego czasu. Jeżeli, podług miejscowych uwag, wypadnie potrzeba na miejscu ich ustanowić w niektórych miastach Kantory banku handlowego, względem tego mają bydź uczynione w swoim czasie należyte rozrządzenia.

VI. Wydając przy tém potwierdzoną przez Nas ustawę banku handlowego, przyjmujemy go pod Naszą Opiekę i zaręczamy Cesarzkiem Naszym słowem za ca-

łość Kapitałow, które iemu powierzone będą przez osoby prywatne, i za nietykalność każdego praw do nich.

Z otwarciem banku handlowego niezaniechamy zasilić sposobow banku pożyczkowego i urządzić je na prawidłach przeznaczeniu swojemu właściwych, iżby łącznym działaniem dwóch tych ustanowień ku wsparciu kredytu prywatnego, przykładać się do rozszerzenia rolnictwa, przemysłu, handlu i powszechnego dobra ulubioney dla serca Naszego oyczyzny, w pomyślności której zakładamy nagrodę Naszych trudow, Naszey sławy. W St. Petersburgu dnia 7 maja 1817 roku.

Na autentyku własną Jego Cesarskiej Mości ręką podpisano tak: A l e x a n d e r.

Kontrasygnował: Prezydent Rady Państwa
Xiążę Piotr Łopuchin.

W dalszym ciągu sprawy, zdawaney przez Rossyjskie Towarzystwo Biblijne, z działań swych, z roku 1816.

Drugi Sekretarz Towarzystwa, Rzeczywisty Radca Stanu Turgieniew, czyta następujący rzut oka na postępy Towarzystw Biblijnych tak w Europie, iak w innych częściach świata.

„Współtowarzysz mój mówił o nagłych postępach Towarzystw Biblijnych w oyczyźnie naszey, które się ukazały w ledwie upłynioney chwili klęsk i chwały, iakby skarb trwały, drogi, dany w zamianę znikomyh dostatkow. Mnie zaś niech wolno będzie zwrócić waszę uwagę na wszystkie strony, gdzie się rozszerza słowo Boże; przebiez odległe krainy z miłością Chrześciańską, która niezna odległości, dla której niema cudzey strony wymienić, w których częściach zniomego świata, i iak dawno iuż w całym blasku, iasniecie światło Ewangelii, czyli też w słabey ieszcze zajmuję się iskierce. Wdzięczność należna pierwszym założycielóm, i gorliwym pracownikom w naszym ogrodzie wymaga, aby w tym krótkim rysie nappierwsze miejsce zostawione było Wielkiej Brytanii. Mówię w tym krótkim rysie, gdyż mam zamiar wymienić tylko, gdzie, i iak wiele wyszło pracownikow na pole dla zasiania słowa Bżego, i iak obfita było ich żniwo. W krótkich wyrazach namienię o cudownych postępach Towarzystw Biblijnych Wielkiej Brytanii, i innych cudzoziemskich. Wciągu lat 12 od czasu nastania, zawiązało się 558 wielkich i małych Towarzystw Biblijnych w prowincyach Brytańskich, i w 66 ięzykach, któremi mówią, począwszy od oświeconych Europeyzykow, aż do mieszkającego w strefie spieklej Kaffra, wydrukowano przez Towarzystwa takowe 1,728,655 exemplarzy Starego Testamentu, wydatki w tym przedmiocie, według ostatnich nam wiadomyh rachunkow, wynosiły do 452,278 funtow szterl., 12 sz., 2 i pół pens., co czyni więcej dziesięciu millionow rubli. Wciągu iednego przeszłego roku, który przyniosł 84,000 funtow szterlingow, wydatki Towarzystwa wynosiły do 103,680 funtow szterl. to jest więcej trzech milionow rubli. Rzecz godna uwagi, że i w tym roku zebrano osmią tylko tysiącami mniej, aniżeli lat przeszłych, pomimo tak wielki niedostatek w Anglii i inędzę pospółstwa. W Niemczech w ciągu iednego roku zawią-

zały się Towarzystwa Biblijne w *Brunswicku, Osnabruk, Kenigsfeldt, Nassau-Hombourg, Frankfort, Neuwidt, Widt-Runkel, Eisenach, Euchsfeldt, Ratzebourg, Meklembourg-Schwerin, Rostock, Bart, Stralsund* i w wielu innych miastach. W stronach tych, nie sami protestanci należą do rozpostrzenia dobroczynnego światła, błogosławione jego wpływy zarówno działają i na Katolików Rzymskich, dla których wyszło 3 wydania Nowego Testamentu, przełożone w *Marburgu, Ratusbonie i Munichu*, w liczbie 120,000 exempl. Towarzystwa Biblijne: *Saskie, Turyngskie, Bremenskie, Hamburskie, Lubeckie, Królewieckie i Gdańskie*, iako też i *Szwajcarskie*, postępują także pomyślnie. Towarzystwo *Niederlandzkie* zawiązane w *Amszterdamie*, i zostające pod opieką Jego Królewicowskiej Mości Xiążęcia *Orańskiego*, liczy już 80 oddziałów, i oprócz Biblii wydanych w języku *Hollenderskim*, ma zamiar przekładać na język *Malajski* dla osad *hollenderskich* w *Indyach wschodnich*. W *Szwecyi i Danii* oprócz dawniej istniejących Towarzystw, zawiązały się w roku przeszłym nowe zapomagające w *Odenzie, Upsalu, Skarze* i innych miastach. W *Xięztwie holsztyńskim* zawiązano główne Towarzystwo Biblijne, mające już dzisiaj więcej 50 oddziałów.

Azja. Towarzystwa Biblijne w *Azji*, a mianowicie *Kalkutskie, Bombayskie, Kolumbskie, Batawskie, Ambojnskie* i inne, szczególnie się trudnią przekładaniem Biblii na rozmaite języki, w *Indyach wschodnich* używane, mając zamiar oświecenia milionów *Indu*, które dotąd nieurządy jeszcze promieni słowa Bożego. Samo Towarzystwo *Bombayskie* potrzebuje z *Anglii* 5000 exemplarzy Pisma świętego. Godne wdzięczności usiłowania *Missyonarzy Seramporskich*, zajmujących się przekładaniem Pisma Świętego. Niedawno przełożony jest przez nich Nowy Testament na sześć języków, używanych w *Indyach Wschodnich*. *Missyonarze* ci, przełożyli już Pismo Święte na 28 różnych języków. Nowy Testament, przełożony na język *Chiński* przez *Pana Morison*, potrzykroć już jest wydany.

Afryka. Towarzystwa Biblijne istniały i pierwiej na wyspach *afrykańskich*: s. *Maurycego, Burbonow, s. Heleny i Koledo*; w roku zaś przeszłym zawiązało się Towarzystwo Biblijne w *Sierra-Leona*; z kąd Towarzystwo *londyńskie* otrzymało 150 funt. szter. poczęści przez *Murzynow* złożonych. *Ewangelia s. Mateusza* przełożona jest na język *Bullomski*, i rozszerza się na brzegu zachodnim *Afryki*. Przedsięwzięta środka do opatrzenia w księgi Pisma świętego *narodow sąsiedzkich* przylądku *Dobrey Nadziei*. *Anglik Kampbell*, który w roku 1815 przez 9 miesięcy wędrował po dzikich krańcach *Afryki*, powiada, iż 20 *Hottentotow* towarzyszących jemu w takowej wędrowce przyjęło wiarę *Chrześcianańską*. Tenże *Kampbel* wspominając o *Buszmanach*, narodzie bardzo dzikim, który potrzebował światła *Chrześcianańskiego*, tak mówi: „Gdybyście mogli mieć wyobrażenie o zwierzęcej dzikości tych zbóycow, pierwiej wychodzących tylko z lochow podziemnych i iaskiń dla zabijania ludzi za ieden błyszczący guzik, i widzieć terazniejsze ich postępowanie; nowy miałibyście dowód, że *Ewangelia* jest darem Nieba, i że sam Bóg nadał iey tę cudowną dzielność; mocą której tych dzikich lwów i tygrysow przemieniła tak nagle w barankow łagodnych. „*Kampbel* daie nam wiedzieć o przykładach zbawiennego wpływu wiary *Chrześcianańskiej* w rozmaitych stronach *Ameryki Południowej*.

Ameryka. W *Ameryce* zawiązało się już więcej 150 Towarzystw Biblijnych, z których 13 winne swoje istnienie pobożności niewiast. W roku przeszłym zawiązało się główne Towarzystwo Biblijne w *Nowym Yorku*. *Krzysztof i Petion*, właściciele wyspy s. *Dominika*, oświadczyli życzenie otrzymania dla narodu *Haitańskiego* ksiąg Nowego Testamentu w językach *Francuzkim i Angielskim*. *Eskimowie* mają także *Ewangelię* w swoim języku i przyjmują iey prawdy z radością pobożną. W *szkolach Labradorskich* rozdawane były księgi *Ewangelii Mateusza, Marka i Łukasza*, uczniom celującym w naukach. *Missyonarz bractwa Morawskiego* donosi, iż dzieci przyjmowały te księ-

gi z rozrzewniającą czułością, przytulając je do pierśi swoich i skrapiając łzami radości. „

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE

PRUSSY

(z gaz. berl.) Berlin, dnia 14 czerwca. Zawczora, d. 12 t. m., *Królowna Jmć, Xiężniczka Karolina*, udała się w podróż ku wysokiemu przeznaczeniu swemu. *N. Król Jmć*, z rodziną królewską i całym dworem przeprowadzał *Xiężniczkę*, aż do miejsca pierwszego noclegu. W *Warszaku* *Królowny Jmć* znajdują się *W. Ochmistrzyni dworu* *Hrabini Truchses*, dawniejsza *Dama dworu N. Królowey Jmci*; *Hrabini Hake*; *Freylena von Wildermeth*; *W. Marszałek dworu von Schilden* i *Szambellan Hrabia Lottum*. W poniedziałek d. 9 t. m. z powodu tego odjazdu były wielkie pokoe pożegnania w pałacu królewskim, dla tutejszych wyższych władz wojskowych i cywilnych, oraz dla korpusu dyplomatycznego. Wieczorem przed odjazdem *brygadyerowie, komandorowie i sztabs-oficerowie gwardyi i brygad grenadyerskich* wyprawili dla *N. Xiężniczki* uroczystą muzykę wieczorną w *Charlottenburgu*. Powszechna życzliwość okazała się przy odjeździe powszechnie wielbionej *Xiężniczki*; chwila ta wznowiła nigdy niewygasłą w sercu każdego *Prusaka* pamięć. Najgorętsze błogosławieństwa towarzyszą *N. Xiężniczce*, i tylko ta myśl, że coraz bardziej wzmacnia się związek dwóch tak ściśle już połączonych państw, może sprawić ulgę głębokiemu z przyczyny odjazdu *N. Królowey* zasmuceniu.

Tegoż dnia *N. Królewic Jmć Xiążę Wilhelm* w towarzystwie *Jenerała v. Natzmer* i *Adjutanta Hrabiego v. Schlieffen*, wyjechał do *Petersburga*.

ANGLIA

(z Korrespon. hamburs.) Londyn, dnia 3 czerwca.

Wypis z listu Agentow kawiarni *Lloyds z Deal* pod 31 maja.

„*Tunetańska korweta Karabash* i szoner wypłynęły dziś zrana z *Dünen*; przeprowadzają ie kutry *Stork* i *Alert*. *Kommandorowie* obu ostatnich mają mieć rozkaz, towarzyszyć *tunetańczykom*, póki z kanału nie wypłyną. Rozkaz rządowy w tej rzeczy przyszedł w piątek wieczorem do *Admirała portu Deal*. *Dowódcow tunetańskich* ostrzeżono, ażeby się nigdy nie odważali ukazywać na tych wodach: gdyż nieprzyjaciel-skiego z sobą postępowania doznają. *Zabory* mają bydź znowu na wolność puszczone, za opłaceniem grosza *ratunkowego (salvage)*. „

Na miejscu *Pana Abbot*, obrany został mówcą *Izby niższej P. Manners Sutton*. *Gazeta nadworna* donosi, że *P. Abbot*, dotychczasowy mówca *Izby niższej*, wyniesiony został do godności *Para z tytułem Lorda Colchester*. Mówią też, iż otrzyma także krzesło w *gabinecie*, gdyż *Lord Westmoreland* ma żądać uwolnienia. W *Izbie wyższej* zasiada teraz czterech *Parow*, którzy wszyscy byli mówcami w *Izbie niższej*, a mianowicie *Redesdale, Lord Grenville, Lord Sidmouth, Lord Colchester*.

W *Indyach wschodnich* konni *rabusie, Pindares* zwane, w liczbie do 5,000 dochodzący, zrabowali, lub popalili wiele miast i miasteczek. Wszystkie okolice, gdzie się oni ukazali, ogłoszone zostały w stanie wojennym.

Wiadomości z *Kadyxu* donoszą, że *Angielski Vice-Konsul* i wielu innych *poddanych angielskich i cudzoziemcow zamordowani* zostali w *Algierze*, o czem iednak potwierdzenia czekać należy.

Więźnie w *Tower* ściśle są teraz strzeżeni, aniżeli dawniej, i nie mogą inaczej rozmawiać ze swymi krewnymi, iak w obecności straży.

Pomnik stawiający się dla *Lorda Wellingtona* w *Blackstonehill*, ma mieć wysokości 150 stop, i kosztować będzie około 2,000 f. s.

Londyn, dnia 6 czerwca. *Lord Castlereagh* podał wczora w *Izbie niższej* następujące poselstwo od *Xiążęcia Rejenta*:

Jerzy, Xiążę Rejent.

„Jego Królewicza Mość, Xiążę Rejent etc., rozkazał, ażeby Izbie niższej złożone były papiery, względem trwających ciągle w różnych częściach królestwa, działań i zgromadzeń takieyże natury, iakie mi są te, na które Xiążę Jmć zwrócił już uwagę Izby, a które są takiego rodzaju i rozległości, iż spokojność publiczną zaburzyć i stan królestwa tego w niebezpieczeństwo podać mogą. J. K. Mość poleca Izbie niezwłoczne rozpatrzenie tych papierów.”

Lord *Castlereagh*, który złożył Izbie zielony worek napełniony papierami, tyczącemi się zdradzieckich związków w Anglii, uczynił wniesienie, ażeby, dla dalszego zawieszenia aktu *Hab as Corpus*, papiery te oddane były do roztrząsania tymże osobom, które ostatniego razu tajny Komitet składały. Nastąpiła potem rozprawa o imię członków do Komitetu; niektórzy żądali, ażeby do 21 osób dawnego Komitetu jeszcze 21 nowych dodano. Zostało tymczasem przy liczbie przez Lorda *Castlereagh* proponowanej. Za ministrem było głosów 126, a przeciwnych 66. W Izbie wyższej złożył też poselstwo Lord *Sidmouth* i uczynił podobne wniesienie.

Podług poselstwa królewskiego do parlamentu, dawniejszy mówca Izby niższej, teraz Lord *Colchester*, ma otrzymać dożywotnią pensją co rok po 4000 funt. s., a po jego śmierci, starszy syn jego pensją po 5,000 f. s. O zezwoleniu na to wątpić nie można. Tymczasem Izba niższa okazała w tém opór, iż nie ministrowie, ale Izba niższa pierwsza wniesienie o takiej pensji uczynić powinna.

Podług gazet naszych, w *Algierze* konsul hiszpański i jego rodzina także zamordowani być mieli.

Rocznica urodzin Króla Jmci, który wczora 79ty rok życia swego zakończył, obchodzona tu była z ciętą uroczystością.

Ameryka Południowa.

W gazecie Korrespondenta hamburskiego czytamy pod artykułem z *Londynu*, pod 5 czerwca.

Wiadomości, iakie dotąd były o położeniu rzeczy w *Brazylii*, tak są niedokładne, iż żadnego z nich sądu uczynić nie można o duchu wybuchłej w *Pernambuco* rewolucyi. Niektóre gazety tutejsze chcą uważać rewolucyę za wzburzenie pospólstwa, które przez awanturnika, imieniem *Martines* wzniecone zostało i w krótkce się zakończy: gdyż *Martines*, który dawniej w *Londynie* przebywał, ma już przygotowany okręt, aby zrabować cały skarb Królewski zemknąć, a rodaków swoich na los zostawić. Przyczyna tego domysłu pochodzi z listu, przez portugalczyka jednego, mieszkającego w *Londynie*, w gazecie *the Times* umieszczonego, dla obrony rządu *Rio-Janeirskiego*, i dla wystawienia pomienionego *Martines*, jako kupca bankruta i łajdaka. Wiadomości zaś prosię z *Pernambuco*, które okręt *Jane* lisbońskiemu paniebotowi *Duke of Kent* udzielił, a które do pierwszych dni kwietnia dochodzą, brzmią zupełnie inaczej. Podług tych wiadomości, *Martines* swoimi zabiegami i datkiem przeciągnął na swoją stronę wiele rojalistów. Więcej 500 rojalistów popłynęło na jednym okręcie z *Pernambuco* do *Rio Janeiro*, i już to pokazuje, iż nie bardzo się spodziewają prędkiego przywrócenia spokojności. Zresztą jest to zasmucającą okolicznością, że wojska liniowe, to jest: dwa półki stojące w *Pernambuco*, główną były sprężyną tej rewolucyi. Tymczasem rząd portugalski uczynił wszystko dla zapobieżenia złemu. P. *Ward*, minister angielski, pisze z *Lisbony* pod 18 maja, że *Don Miquel For'az* donosił mu, iż z tamąd wyjdzie niezwłocznie pod żagle jedna fregata i jeden bryg dla blokowania portu *Pernambuco*. Niesłyszano też niczego aż do początku kwietnia o podobnych zaburzeniach w *Rahia* (St. *Salvador*); ale też nie przyszły żadne okręty z tego tak ważnego miejsca handlowego. Z samego *Pernambuco* odebrano następujące autentyczne opisanie rewolucyi.

Doniesienie o rewolucyi w mieście Recife, w prowincyi Pernambuco w dniu 6 marca, gdzie wielkie usiłowania walecznych patryotów naszych oswobodziły nas od tyranii.

Wiarołomny Gubernator zaczął od stawiania sideł na naszą prostotę, ogłaszając publicznie d. 5 t. m., iż jest szczerym przyjacielem mieszkańców *Pernambuco* i że wszyscy troskliwosc jego zajmują. Pisał zdradzieckie te słowa także samem piórem, którem dokończył był w tajnym gabinecie listę proskrybowanych osób, które pod rękę katowską oddane być miały; listę *Brazylińczyków* wszelkiej klasy: mężni świadkowie, mężowie oyczyzny, najwaleczniejsi oficerowie wojska, słowem młodzieńcy największych nadziei i mężowie najwyższej osobistej zasługi.

Nakoniec zaświtał poranek d. 6 marca, w którym więzienia wielu szlachetnymi patryotami napełnione, a rodziny ich w smutku i łzach pogrążone być miały. Gubernator zwołał radę wojskową, z oficerów zazdroścących sławie naszej, a podpisawszy razem z nimi okrutny wyrok na tyle niewinnych ofiar, wysłał natychmiast dla spełnienia ludzi, którzy do rzeczy tej najzdaciejsi być się zdawali. Jedni biegają do baraków, drudzy do domów prywatnych. Więzienia wszędzie się napełniają, i zaczynają się już otwierać, dla pochłonięcia szanownych patryotów naszych jednego po drugim.

Ale tu okazali nasi rodacy, iż są w stanie dowieść, że nieposłuszeństwo w niektórych razach równa się zasłudze heroizmu, i że razem tym jest, kiedy dobro oyczyzny zupełnem zagrożone jest niebezpieczeństwem. Waleczny Kapitan jeden dał wszystkim przykład ich powinności, wtrącając do przepaści piekielnej głównego pomocnika tej tak niesprawiedliwej egzekucyi. Lud pośpieszył do broni, a kilka godzin czasu dostatecznym było do rozpoczęcia i ukończenia rewolucyi, która bardzo świętem pokojem, aniżeli zgietkiem wojennym być się zdawała i o czewistym jest dowodem, że całe to dzieło było sprawą Opatrzności i błogosławieństwem Wszehmocnego.

Ex Jenerał schronił się do twierdzy *Bram*, a gdzie bezpieczeństwo znalazł rozumiał, tam dla siebie samego i towarzyszy swoich znalazł więzienie. Uciekł się do układów pokoju, które z nim o godzinie 6tej zrana d. 7go ukończone zostały. Odtąd porządek publiczny znowu jest przywrócony; nie słyszano żadnego innego głosu, tylko powszechny radości, godnej dnia, w którym mnogi lud powraca znowu do posiadania sprawiedliwych praw swoich towarzyskich; skutkiem tego było, że dotąd żadna niespokojność, ani przyczyna uskarżania się nie powstała.

Dnia 8go ustanowiony został rząd tymczasowy, który się składa z 5 patryotów różnego stanu. Rząd ten odbywał ciągle swoje posiedzenia. Pierwszym ich zamiarem było, ażeby rodaków naszych z *Portugalii*, oświecić względem bojaźni i obawy, którą stronicy tyranii wnówić im chcieli, a to przyymując ich z otwartemi rękami, zabezpieczając ich rodziny, osoby i majątek przeciw wszelkiemu naruszeniu, a nadając handlowi lub zatrudnieniom ich daleko większą wolność, aniżeli dawniej mieli, słowem: oświadczając publicznie, że odtąd niema zachodzić żadna różnica między *Brazylińczykami* a *Europejczykami*, i że jedni drugich za jedną rodzinę uważamy, która również prawo dziedziczne do powszechnego dostatku naszej prowincyi posiada.

Dnia 9go wszystko postępowało swoją drogą, w tymże duchu jedności i powszechny spokojności, a lud nie czuł żadney innej odmiany, prócz większej troskliwości rządu, względem środków wewnętrznego i zewnętrznego zabezpieczenia się, a to przez rozdzielnie kierunku najważniejszych spraw między komitety, złożone z osób najzdaciejszych, przez co udało się rządowi obradom swoim zupełną nadadź popularność.

Tegoż dnia trwały posiedzenia rządu aż do północy, dla wygotowania kilku wyroków, które dziś wyszły. Najważniejsze z nich są te, przez które publiczni urzędnicy potwierdzonymi zostali na dawniejszych miejscach swoich, i żaden nie jest usunionym; przez które dotychczasowy styl kancelaryjski odmieniony został; przez które opłaty niesprawiedliwe i lud uciskające, a narodowi żadney nieczyniące korzyści, są zniesione. Taki jest nasz obecny stan polityczny i o-

bywatełski w tym dniu dzisiejszym 10 marca 1817. Niech żyje nasz kraj, niech żyją długie lata patriocy, a tyrania niech na zawsze ustanie!

Gazeta nadworna Rio Janeirska, zawiera urzędowy raport Jenerała Lecor, o spokojnym zaięciu Monte Video d. 20 stycznia. Klucze miasta przeciw niemu wyniesiono. Eskadrę portugalską pod Monte-Video dowodził Hrabia Viana.

W Pernambuco wyszła od tak nazwanego rządu tymczasowego następująca odezwa.

Mieszkańcy Pernambuco!

Bądźcie spokojni: pokój panuje w stolicy. Naród jest kontent. Nie ma żadney różnicy między Brazylińczykami i Europejczykami. Uważają się oni za braci. Rząd prowincjonalny czuwa nad waszém szczęściem. Opatrzność błogosławić będzie święte przedsięwzięcie. Uwolnieni będziecie od ogromnych ciężarów, które was dotąd uciskały, i używać będziecie owoców waszey pracy. Wspierajcie nas waszą radą, którą z wdzięcznością przyymiemy. Oyczyzna oczekuje tego, jako też pilnego zajęcia się waszego około rolnictwa. Bogaty naród jest zawsze potężny. Nasz kraj jest naszą wspólną matką; wy jesteście jej synami, następcami walecznych Luzytanów. Jesteście wy Portugalsko-Amerykańskimi Brazylińczykami i mieszkańcami Pernambuco. (Dan w domu rządu prowincjonalnego d. 12 marca. (Podpisali) Martines, Montenegro, Aráçigo i Mendosa.)

Potém zawiera też gazeta z Londynu pod 6 czerwca: „Otrzymano teraz w Liveepool wiadomości z Bahia czyli St. Salvador, które datowane są 27 marca i donoszą, że czynność tamecznego gubernatora, hrabi Arcos, zapobiegła mądrze rozszerzeniu się rewolucyi do tej prowincyi. Gubernator wydał był rozkazy, ażeby wszystkie, zbliżające się do tamecznego portu okręty, ściśle przegłądać; dnia 25 marca ukazał się okręt, na którego pokładzie Xiądz jeden i 6 innych osób się znajdowało, a jak się dowiedziano, wysłani byli z Pernambuco dla wzniecenia rewolucyi w Bahia, i przywieźli z sobą odezwy, nominacye, i.t.d. Gubernator kazał ludzi tych natychmiast przytrzymać, zabrał ich papiery, oddał pod sąd, jak jedni mówią, na miejscu straceni być mieli; podług drugich chciano ich do Rio-Janeiro postać. Gubernator utworzył zaraz w Bahia milicyą, która po większey części z europejczyków złożoną była, i osadził niemi warowne miejsca: więcey bowiem tym Europejczykom, aniżeli krajowcom ufać może. Cały regiment piechoty, podług podania tego listu, wypłynął kilką zbrojnymi statkami do Pernambuco, dla opasania tamecznego portu i wylądowania, a znajdującą się w Bahia jazda wyszła była do okręgu Alagaas. Rozszerzono także w Liverpool pogłoskę, że Capitania Seara, która w północney stronie od Pernambuco jest położona, także, jest w stanie rewolucyjnym; ale pogłosce tej nie dają bynajmniey wiary. Podobnież mówią, że są wiadomości z Pernambuco pod 29 marca, które donoszą, iż tameczni mieszkańcy błęd swój poznawac zaczynają i niemają obawę okazują; że naostatek woyska, które rewolucyą tę zaczęły, w wielkiej teraz liczbie dezertują, chociaż im żołd we troje podwyższono. Inną pogłoska znowu jest, że i Kapitania Maraibo i Rio Grande buntowniczymi się okazały; atoli nie wymieniono, ani nazwiska donoszącego, ani daty, ani miejsca. W Liverpool miano listy z Maranhao pod 11 kwietnia, które donoszą, że około 80 chroniących się z Pernambuco tam przybyło.

Rząd Pernambuco przesłał depeze do rządów Angielskich i Amerykańskich, w celu rozpoczęcia z nimi związków handlowych.

Rękopism z wyspy s. Heleny.

Jeszcze Ruski Inwalid umieścił z Gazety Korrespondenta Warszawskiego.

Dzieło moje musiałem ustalić, i Państwu nowe dać urządzenia, któreby się z nowym porządkiem przyjętego towarzystwa zgadzały. Trzeba było nowy wiek dla mnie utworzyć, gdyż dla niego byłem stworzony. — Byłem wojownikiem, trzeba było zostać prawodawcą.

Niepodobieństwem było rewolucyą w tył cofnąć, przez co mocniejsi na nowo słabszym staliby się podległymi, a to jest naturze rzeczy przeciwne. Musiałem tedy obić tego ducha rewolucyjnego i odpowiadający mu systemat prawodawstwa zakreślić. Mniemam, iż tego celu dopiąłem. — W rzeczy samey, istniała we Francyi szeroko rozgałęziona demokracya, pod przewodnictwem i kierunkiem dyktatury. Taki skład rządu jest wygodny do działań; lecz rachunek iego krótki czas obeymuje: bo na życiu i głowie iednego dyktatora polega. Musiałem go więc trwającem zawsze uczynić. Przedsięwzięciem takie urządzenie, i utworzyłem niewymierające korporacye, ażeby między tronem a demokracyą środek trzymały. Przyzwyczajeniem i zwodnictwem nie się niedaie zrobić; wszystko musiałem czarodziejskim wydobyc sposobem. — Musiałem moje prawodawstwo na najbliższym interessie większości zasadzić, i korporacye do tego interessu przywiązać, ponieważ interess jest i będzie zawsze prawdziwą istotą na świecie. — Nadałem prawo nieograniczoney, ale jednostajney działalności, siły, wsparte na zasadzie, i w obliczu prawa wszystko iest równe. Zasada ta tak mocno, tak głęboko tkwi w moich księgach praw, iż ta jedna trwałość ich zaręcza. — Ustanowiłem średnią klasę; była ona demokratyczna; w każdym czasie i z każdego punktu można było do niey trafić; była monarchiczna, ponieważ nie mogła wymrzeć. Korporacya ta (Legija honorowa) miała pod nowym rządem te obowiązki zastąpić, które pod przeszłym szlachta sobie przywłaszczyła, to jest, miała tronu bronić. Lecz moja szlachta w niczem nie równała się z dawną. Dawna szlachta zasadzała się na przywilejach; moja na swojej sile; dawna niemiała zasług, bo rodziła się nią; do nowej zaś wchodziło wszystko, co miało zasługi; w rzeczy samey, była ona wyborem obywateli, i taką a nie inną okazywała się ludowi. Każdy był pewny, iż przez swoje czyny mógł szlachectwo pozyskać; a nikogo nieobrażało, kto go nie posiadał.

Państwo moje utrzymywało trwałą zasadę. Woysko w szkole wojny wyćwiczone umiało walczyć i było wytrwałem. Urzędnicy cywilni przyzwyczajali się prawda jak nayskrupulatniey wypełniać: bo wiedzieli, iż tłumaczenie praw było nienawistne. Przyzwyczajali się do mego porządku prawnego i szybkości. Dawna wszędzie interessom jednostajny popęd, ponieważ, iż tak powiem, jednokowe rozkazy wydawałem. Wszystko miało swój ruch, lecz ten ruch miał wyznaczone odemnie zakresy. Skarbowey rozrzutności i trwonieniu w tém położyłem tamę, iż całą machinę skarbową do jednego ściągnąłem środka, a nie się na wópót dziać nie mogło, gdyż wpieniężnych i kassowych sprawach każdy szeląg znaleźć się musiał. — Powróciłem kredyt krajowy tym tylko sposobem, żem go używał. Systemat pożyczki, który Francya usunęła, zastąpiłem podobnym systematem, przez co sil nabrała. — Urządziłem konskrypcyą; urządzenie to lubo surowe, ale jedyne godne ludu, który swoją sławę i wolność kocha, i sam siebie bronić musi. — Otworzyłem nowe związki handlowe i drogi; połączyłem Francyą i Włochy czterma publicznymi, wygodnymi gościncami, i niepodobne rzeczy podobnemi uczyniłem. — Rolnictwo postawiłem w stanie kwitującym. Dawne pomniki Francyi wzbogaciłem i pomnożyłem; one to będą ogłosicielami sławy narodowej, one dusze potomków naszych wznosić i uszlachetniać będą. — Tron mój świętny był blasku od oręża; lecz, że Francuzi lubią także zewnętrzną okazałość wielkości, dla przypodobania się im kazałem ozdabiać pałace, i liczny dwór utrzymywałem. Dworowi temu nadałem poważną barwę, której odmienić, ani zatracić nie powinien. Nie był to dwór dla zabawy. Kobiety nie grały na nim znaczney roli, i dla tego niewidziały mię całą duszą.

(Gazeta Powszechna twierdzi, co naypodobnieysze do prawdy, iż wyjątki z rękopismu Napoleona Bonapartego, któreśmy przytaczali, są ułomkami historii życia jego, przez Las Casas, Sekretarza jego z konnotatek pozbieranemi, które między papierami jego znaleziono, w iedno dziełko sklejono, i tak w Londynie wydrukowano.)

WILNO DNIA 15 CZERWCA 1817 ROKU

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE

Królestwo Wirtemberskie.

(z *Korr. hamb.*) Stutgard, d. 2 czerw. Na dzisiejszym zgromadzeniu Stanow, które trwało od godziny 8mej zrana, aż do pół do piątej wieczor, przyjęcie *Ultimatum konstytucyjnego* większością 69, między którymi wszyscy medycyjni Xiążęta i Hrabiowie, przeciw 42 głosom odmówione zostało. Na jutrzejszym, podobno ostatnim zebraniu stanow, ułożony będzie w rzeczy tej adress do Króla.

Do dziś dnia nie mieliśmy więcej niespokojnych wypadków. Po wszystkich rogach ulic poprzybiiane są ostrzeżenia tyczące się zachowania porządku, a wojsko stoi w pogotowiu na każde skinienie. Podczas nocy liczne patrole przeciągają po ulicach.

Hiszpania.

W *Korrespondencie hamburskim* czytamy z *Perpignan* pod 16 maja: „Hiszpański Jenerał *Villa Campo* usiłował uprowadzić Jenerała *Lascy* z więzienia w *Barcelona*. Zamach ten odkryto, *Villa Campo* przytrzymany i do *Mont Joni* zaprowadzony został.

Projekt Jenerała *Lascy* miał na celu utworzyć z monarchii hiszpańskiej *Rzeczpospolitą Iberyjską*.

FRANCYA

(z *gaz. berl.*) Paryż, dnia 2 czerw. Xiążę *Wellington* z Małżonką swoją i z Adjutantem Półkownikiem *Hervey*, przybył tu d. 31 maja — Xiążę *Chatre*, dawniejszy poseł w Anglii, wyjechał do Londynu — Hiszpański poseł przy dworze niderlandzkim, *P. Alava*, przybył tu z *Bruxelli* — Hiszpański *Infant Don Francisco* dawał wczorą wielki bal — Doktor *Gall* przebywa ciągle w Paryżu.

Zatrudniają się teraz w ministeryum wojskowym ułożeniem projektu do prawa względem rekrutowania wojska. Zapewniają, iż podług głównych artykułów tego projektu, każdy Francuz mający lat 20 wieku, powołany być ma do służby wojskowej, do której sam

się stawić, albo też przeznaczoną summę pieniężną złożyć będzie obowiązany. Jednakże dozwolone są rozmaite wyjątki, iakich, potrzeba religii, nauk i rolnictwa wymaga.

Gazeta *Journal des Debats* nie była przez 3 dni wydawana.

Na *San Domingo* miał powstać trzeci naczelnik, imieniem *Gromann*; ma on w mocy swej górzystą krainę *Jeremie*, i zapuszcza się aż do *Cayes*. *Petion* wysłał wojska przeciw niemu.

Zdają się tu niektórzy widzieć, że dwór Brazylijski opuścił *Rio-Janciro*, i znajduje się teraz w drodze do *Europy*.

Paryż, d. 3 czerw. Xiążę *Wellington* miał wczorą przez pół godziny audyencyą u Króla — Xiężna *Reggio* powiła wczorą córkę — Za manuskrypt z wyspy *ś. Heleny* płacą tu po 40 do 50 fr. — Wydawanie gazety *Journal des Debats* wstrzymane było przez kilka dni, z powodu umieszczonego artykułu o Pani *Krüdener* — W wielu gminach departamentow *Sekwany* i *Marny*, *Yonne* i *Aube* zaszły rozruchy z powodu drożyzny i niedostatku żywności. — Wczorą umarł tu w 92 roku życia, bez uprzedniej choroby, *Margrabia Xymenez*, najstarszy z francuzkich wojuowników, poetow, i Kawalerow orderu *ś. Ludwika*.

STANY AMERYKAŃSKIE

Czytamy w *Korrespondencie hamburskim*, z *Filadelfii* pod dniem 11go maja: „Jenerał *Lallemand* przybył pod imieniem Jenerała *Catling* ze *Smirny* do *Bostonu*, *Caulincourt* do *Nowego Orleanu*, a *Cobbet* do *Nowego-Yorku*.

Kongres postanowił, weyść w układ ze wszystkimi innemi mocarstwami, względem zupełnego zniesienia handlu niewolnikami, Postanowił też założyć kosztem rządu z wolnych kolorowych ludzi kolonią w *Sierria Leone* albo w innem gdzie miejscu na pobrzeżu afrykańskiem.

Dozwala się drukować: Z. Niemczewski Prof Komit. Cenz. Członek. — w Drukarni XX. Pijarów.

OGŁOSZENIE.

1. Od Ministeryum Finansow ogłasza się: że w naywyżey approbowanych z dnia aprilla 1817 roku ustawie o trunkowym poborze w §§ 34, 38, 39, 41 i 42 i organizacyi do zarządzania onym w §§ 49, 50, 73 i 74, wyrażono: „Gorzalka, rządzona w fabrykach, nikomu więcej nieprzejdzie się, jak tylko do Skarbu. Po porównaniu dogodności, w podradzie gorzalki z zachowaniem Skarbowych korzyści, Ministeryum Finansow czyni publikacye, o zwołaniu żyjących podjąć się dostarczenia oney, opisując w jakiej Skarbowey Izbie, dla której Gubernii lub miasta z powiatem i w jakich terminach powinny być uczynione z życzącami podjęcia się targi na dwóletnią dostawę. W oznaczonych terminach każda Skarbowa Izba dopuszcza ubiegającym się licytować, wedle ogólnych prawideł, dla Publicznych targow ustanowionych. W porządku odbywania targow i przyjęcia Kaucyi, Izba Skarbowa trzyma się instrukcyi 8 Decembra 1776 roku nastaley. Po objawieniu na ostatecznym targu ceny, dostawa gorzalki na dwa lata zostawie się przy tych Fabrykantach, którzy zgoda się wziąć ceną mniejszą od innych. Skoro tylko Podrad będzie uczyniony, Izba Skarbowa, nieprzystępując sama do zawarcia Kontraktow, prosi na to rezerwowania u Ministra Finansow. W miarę postępu w odbywaniu licytacyi, jeśli postąpione ceny okaza się dla Skarbu korzystnymi, uprasza się na one approbaty od Rzadzającego Senatu, po odebraniu której, Ministeryum Finansow zaleca Izbom Skarbowym zawrzeć z dostawcami Kontrakta. Na pewność regularnego dostawienia gorzalki, przyymuje się Kaucya od Fabrykanta, na trzecią część roczney proporcyi, dostawie się do skarbu powinney. Z pieniędzy, należących Fabrykantowi za gorzalkę, trzecia część wydale się z Izby Skarbowey, w której zawarto Kontrakt, po uprzedniem onego przyznaniu pod udzielną Kaucyą

rubel za rubel, a resztujące pieniądze wydaia się w miarę dostawki na termin gorzalki i po okazaniu przez Fabrykanta kwitow na jey od niego przyjęcie. „Na fundamencie tych prawideł mają być uczynione targi na dwóletnią dostawę żytniey wpół paloney gorzalki pierwszy z Julii, drugi 16 Julii, a trzeci ostateczny 1 Augusta z przeżarciem z tegoż Augusta bieżącego 1817 roku dla Gubernii: St. Petersburskiej, Nowogorodzkiej, Jarosławskiej i Kostromskiej w Izbach Skarbowych tych i Penzeńskiej Gubernii; dla Wołogodzkiej w Wołogodzkiej, dla Kaukazkiej oprócz miasta Kizlara, w Saratowskiej, Skarbowych Izbach. Proporcye gorzalki do poradku na rok 1819 i 1820 naznaczą się też same, które podług terażniejszego naspitkowej z roku 1815 dzierzawy przysposobią się i powinno wchodzić pod wiedzą Skarbu nie później do następných na rok 1819 terminow, a mianowicie w Guberniach St. Petersburgskiej i dla miast: St. Petersburga, oprócz 400,000 wiader gorzalki naznaczoney z fabryk Skarbowych, 885,671; na rachunek tej liczby 600,000 wiader z Penzeńskiej i innych dolnych Gubernii z dostawą na dogodny dla spławu i dostawienia w swoim czasie gorzalki przystani do 15 Februarij roku 1818; naprzypadek zaś dostarczenia przez smych Fabrykantow do St. Petersburgskich gorzalczych magazynow pod koniec Wodney Kommunikacyi tegoż 1818 roku; a 285,671 wiadro z Gubernii Inlandzkiej i innych bliższych St. Petersburgowi mieyc do magazynow gorzalczych na dzień 1 Julii 1819 roku; dla Nowey Ladogi 35,700 i Szlisselburga 34,659 wiader z Gubernii dolnych z dostawą zupełnych proporcyi na dogodny dla spławu i w swojej porze dostarczenia gorzalki przystani takoz na dzień 15 Febr. 1818 roku; a do Magazynow gorzalczych ku końcowi wodney tegoż roku Kom-

komunikacy; dla Gdowa 27 759 Jamburga 24 168. Ługi
 25 333 Sofii 73 67, Kronsztatu 102 926, i Oranienbauma
 53 184, z Infland i innych miejsc bliższych tym miastom
 z dostawą do magazynów Gorzalczanych, pierwszego tercyala
 tych proporcji na 1 7bra 1818 drugiego tercyala
 na 1 Januar 1819 i ostatniego tercyala na 1 Julii tegoż 1819
 roku, w ogóle dla wszystkich dziewięciu miast 1,263,017
 wiader gorzalki, Nowoogródzkie y dla miast: No-
 wogoroda 106 200, Starey Russy 43 572 Waldaja 15 420
 Borowicz 25 296, Tichwina 19 356, Usatuzny 17 664, Krest-
 ców 16 812, Kurytowa 18 876, Biełozierska 14 496, i Cze-
 repowca 10 308, w ogóle dla wszystkich dziesięciu miast
 gorzalki 288,000 wiader z Gubernii dolnych z dostawą
 na dogodne dla splawu i dostarczenia oney w swojej po-
 rze, przystani na 15 Febr. 1818; a do magazynów ku kon-
 cowi wodney Komunikacyi tegoż roku z miejscowych
 zaś i bliższych do pomienionych miast fabryk także z do-
 stawą do magazynów, pierwszego tercyala na 1 Septembra
 1818 drugiego tercyala na 1 Januar. 1819 i osta-
 tniego tercyala na 1 1go Julii tegoż 1819 roku;
 Jarosławskie y dla miast: Jarosławia 100,024, Rosta-
 wa 53 832, Uglich 65 926, Rybinska 39,844, Myszkina
 26,112, Melogi 20,631, Poszechonia 19 544, Lubima 23 573,
 Danilowa 30 509, i Romanowa 36,012, w ogóle dla wszy-
 stkich dziesięciu miast 416,612 wiader; Kostromskiej dla
 miast: Kostromy 90,406, Nerechty 49,616, Jurjewca 44,566,
 Kineszmy 35,050, Solhalicza 12,282, Bura 20,700, Ialica
 27 933, Czuchtomy 13 380, Makarjewa 22,119, Wietliagi
 13 446, Kologrywa 12,000, i Warnawina 8 800 wiader,
 w ogóle dla wszystkich dwónastu miast 359,358 wiader go-
 rzalki z dolnych miejsc do obu Gubernii z dostawą na dogo-
 dne dla splawu i dostarczenia oney w swej porze przy-
 stani na 15 Febr. 1818; do magazynów zaś gorzalczanych
 dwóch trzecich części proporcji na 1 Septemb. tegoż
 1818 i resztujące na 1 Julii 1819 roku; a z miejscowych
 tych Gubernii i bliższych im gorzalczanych fabryk z do-
 stawą do magazynów pierwszego tercyala na 1 1go
 Septembra 1818, drugiego tercyala na 1 1go Januاری
 1819 i ostatniego tercyala na 1 Julii tegoż 1819 roku; Wo-
 łogódskie y dla miast: Wołogdy 34,050, Grawowca
 15 508, Kadnikowa 8,114, Totmy 12,011, Wielka 12 789
 Utiuga 21,763, Nikolska 11 699, Soli-Wyeczgodka 13 711
 Jarúnska 7 377, i Ust Sysolka 8,503, w ogóle dla wszystkich
 dziesięciu Gubernii 143,463 wiader gorzalki z dostawą
 do magazynów gorzalczanych, pierwszey 3 tej części na
 1 Septemb. 1818 drugiey 3eicy części na 1 Januar 1819 i
 ostatniey 3eicy części na 1 Julii 1819 roku; Astrach-
 ańskie y dla miast: Astrachania 93 914 Kraanego Jara
 5,637, Jenotajewska 10,052, i Czarnego Jara 14,789, w o-
 góle dla wszytkich czterech miast 124 392, wiader gorzalki
 z dostawą do magazynów gorzalczanych dwóch trzecich
 części na 1 Septemb. 1818 i ostatniey 3eicy części na 1
 Julii 1819 roku, i dla Kizlara Gubernii Kawkazkiej 8 330
 a nadto w zapas 16 670, w ogóle 25,000 wiader z dostawą
 do magazynów gorzalczanych w Astrachaniu wszyst-
 kiej ilości 25,000, na 1 maja 1818 roku, i Kawkazkie y
 dla miast Jeorgiewska 30,570, Mozdoka 19,052, Alexan-
 drowa 13 493 i Stawropola 31,800 w ogóle dla czterech
 miast 94,915 wiader gorzalki z oddaniem na miesoach Fa-
 bryk na 1 Apryla 1818 z dostawą do osady — Axaykiey
 na 1 Junii 1818; i kto pożąda z dostawą do magazynów
 Gorzalczanych miast pomienionych na 1 Septemb. tegoż
 1818 roku zupełnych proporcji, a wszystkiego ma być
 zapodradzono z prywatnych Fabryk dla wyż wzmienio-
 nych siedmiu gubernii 2,705 757 wiader gorzalki. Termi-
 ny dla dostawy tej gorzalki na rok 1820 powinny być
 w tychże samych miesiącach 1819 i 1820 roku które w la-
 tach 1818 1819 dla dostarczenia oney na rok 1819 są na-
 znaczone. Przeto aby mający prawo pędzenia wodki ja-
 wili się, lub przystali swoich Plenipotentów do Izb Skar-
 bowych z pewnemi i dostatecznemi klucyami dla Targów
 na dostawę gorzalki według warunków, jakie od tych
 Izb w regulach kontraktu będą okazane; kontrakta zaś
 podług takowych regół ku niechybnemu spełnieniu przez
 Fabrykantów przyjęte, po rozważdę przez wyższą zwierz-
 chność dogodności w zapewnieniu gorzalki i oświadczonych
 za oną cen z korzyścią Skarbu, niezwłocznie zawarte bę-
 dą z temi, kto przy pewnym i dostatecznym zabezpiecze-
 niu przeloży korzystniejsze dla niego za gorzalkę ceny.
 (podpisy:) Dyrektor F. Opoczynin.
 Naczelnik Oddziału J. Korzewski.

1. Excerpt z Protokołu Potocznego Sądu Ziem
 Ptu Nowogrodz: rezolucyi w dacie niżej wyrażo-
 ney zapisanej i wteyże dacie za podaną prozbą
 pod pieczęcią Urzędową Ziemską Nowogrodzką stro-
 nie jest wydan.

Roku tysiąc ósmset Siedmnastego mca Junii
 szóstego dnia, Sąd JEGO IMPERATORSKIEY MO-
 SCI Ziemski powiatu Nowogrodzkiego Dekretem
 Remissyynym Sądu Głggo 2go Departamentu Guber.

Lit. Grodzieńskiej w roku terażnieyszym tysiąc
 ósmset siedmnastym miesiąca Marca pierwszego
 dnia zaszyłm na rozpoznanie wszelkich sporów
 z powodu nabycia majątności Berdowki wynikłych
 w powiecie Lidzkim położoney między WW. Edwar-
 dem Zachwatowiczem Regentem Ziemskim Lidzkim
 a W. Franciszkiem Zabą Szambelanicem b. Dworu
 Polskiego i jego kredytorami i Pretensorami zach-
 dzących przeznaczony, za przypadnieniem Sprawy
 powództwem W. Regenta Zachwatowicza z W. Fran-
 ciszkiem Zabą i jego kredytorami ustanowionej iż
 Decyzją swoją w dniu szóstym praesentium ogło-
 szoną, stosownie do głosu powyższey Sądu Głggo
 Remissy Kopia z spraw i komportacyą na Kredyto-
 rów Obligów i Kart, a na WW. Regencie Zachwatow-
 wiczu, Kazimierzu i Antonim Franciszku oraz Anteli
 Zabach wszelkich Dokumentów Juris et Haereditatis
 na majątność Berdówkę służących Tabelli długów
 i dalszych Papierów na dzień piętnasty Julii terażn-
 roku do Kancel. Ziem Nowogr. z persystencyą ośmio-
 tygodniową zadeterminował, obwieszczając o tém
 interessowane strony, razem ostrzega, iż do o-
 czewistego rozbioru powyższych sporów między
 W. Franciszkiem Zabą a jego kredytorami i Pre-
 tensorami w następney oktobrowey terażn. tysiąc
 ósmset siedmnastego roku Kadencyi etiam pod ni-
 stannosc przystąpi; i że nie objawione wszelkie
 pretensyje do majątności Berdowki stosować się
 mogące wiecznemu upadkowi i nieodwołaney Amissy
 stosownie do cytowaney Daty w górze Remissy
 Sądu Głównego drugiego Departamentu Gubernii
 Litewsko-Grodzieńskiej pewierzy i podda, objawia
 i takową Rezolucyą dla trzykrotney awizacyi do
 gazet w skutek teyże Remissy podaje. — Działo się
 na Sessyi Sądowej w Nowogrodzku; w protokule pod-
 pisani: Tadeusz Haciski Prezydent Sądu Ziem-
 powiatu Nowogrodzkiego, Karol Wereszczaka Sędz. Z.
 Nowog. Felicyan Siemigadzki Pisarz Ziemski po-
 wiatu Nowogrodzkiego.

Zgodno z protokulem Potocznym Sądowym
 poświadczam Piotr Haciski Z. Nowogr. Akto-
 wy Regent.

1. Sąd Taxatorsko-Exdywizorski: na uczy-
 nienie satysfakcyi Kredytorom i pretensorom; WW.
 Józefa i Józefaty z Subotowiczów Doroszkow Re-
 gent. Kommissyi Szpital. Wileń. Dekretem remissy-
 nym Sądu Ziem. powiatu Wileń. w roku terażn-
 Febr. 16 dnia przeznaczony, i w mieście Wileń.
 w izbie Sądu Ziem. Wileń. odbywający swoje Są-
 downictwo; gdy od dnia 4 bieżącego miesiąca Ju-
 nii: przystąpiwszy, do oczewistego rozsądzania,
 dotąd niewidzi wielu Kredytorów wspomnianych
 WW. Doroszkow; tabellą nawet, przez W. Dor-
 szkę pokazanych, w probacyi ich należności, przy-
 ścia, ostateczni: ninieyszą powtórna awizacyą o-
 strzega, tychże Kredytorów i pretensorów, że
 naydaley pierwszych dni następującego miesiąca Ju-
 nii, w całej sprawie weźmie do namowy. — Roku
 1817 miesiąca Junii 15 dnia. — Stanisław Podbięta
 Sądu G. Wileń. i Exdywizor Rejent.

1. Roku 1817 Junii z d. Sąd Taxatorsko-Ex-
 dywizorski za dekretem Remissyynym Ziem. Wileń-
 kom po uprzedzonych Dyllacyach do Folwarku Nar-
 woyń Nieletnich Kayszow za dług Antecessorski na
 rozdział między Kredytorow uległy zjazd swój po-
 wtórny uczynił, w którym terminie pożydbytych Ak-
 tów Inkwizycyi Kalkulacyi, Weryfikacyi z zastaw-
 wnemi i tradycyynemi Possessorami schodząc do
 ukaczenia tego dzieła została podana od stron
 w ten Proceder wchodzących submissyyna Prozba;
 skutkiem której dla szczupłości funduszu pod Kon-
 kurs idącego Sądy swoje ku oczewistemu rozsądze-
 niu o wszystko do miasta Powiatowego Wilkomie-
 rza przenosi i nie odzwonie w dniu 19 Junii idą;

tego mca oczęwiście rozsądzić przyrzeka Niemniej w skutek warunków w remissie poszczególnionych że na niestawiających Debitorach żądane przez strony Kapitały zmassuje a naniejawiących się Kredytorach Ammissyą zapisać jest obowiązany, przez trzykrotną publikatę Gazety Kuryera Litewskiego ogłasza.

Artoni Książ Zągiel Z. P. W. S. Prezydujący Exdywizor.

Piotr Hoppen S. Z. W. Exdywizor.

Andrzej Butler S. Gr. W. Exdywizor.

1. W majątku Lubowie w powiecie Wileńskim, Parafii Niemenczyńskiej o mil 3 od miasta Wilna, a o dwie warsty od brzegu rzeki Wilii położonym, jest do przedania Wódki górą 8,000 garcy, proby dobrej; życzący kontraktować o całość tej partii lub kupować częściami, raczą się udać do tegoż majątku.

1. Za Ostrą bramą, w domu Artekich, pod Nrem 1265, jest karetka do najęcia.

Wyjeżdżają za granicę

(Ogłasza się po raz drugi)

Wyjeżdża za granicę do Prus Wileński z gildy kupiec Salomon Heiman z służącym Janem Kudrewiczem dla widzenia się z rodziną, na miesiąc dziwnieć.

(Ogłasza się po raz pierwszy.)

Trockiego powiatu miasteczka Miercza Obywatel Antoni Chorociej z będącym przynim Józefem Sosnowskim ma zamiar wyjechać do Galicji dla widzenia się z rodziną i na powrót w przeciągu trzech miesięcy.

2. Rząd Guberski Litawsko-Grodzieński ogłasza, iż jeśli się gdzie okażą Sukcessorowie lub krewni zeszłego Jana Krasuckiego, byłego na usługach Obywatela Nosarzewskiego, aby się jawni do tameczney Magistratury powszechney opieki, z prawdziwemi o pokrewieństwie swem dowodami, dla odebrania zostających tam w lokacji pieniędzy złt. 750, w skutek Ukazu Rządzącego Senatu od Obywatela Nosarzewskiego za okrotne ukaranie wzmienionego człowieka Jana Krasuckiego na użytek Sukcessorów jego pozyskanych. Maja 25 roku 1817.

Expedytor Kozma Siedlecki.

2. Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI, Kommissya za Naywyższym Ukazem dla rozpoznania długów i majątków byłych Litt Hetmana i Podskarbiego Ogińskich ustanowiona, w skutek przedpisania JW. Ministra Finansów, rozpatrzywszy wszystkie pretensye przez Possessorów Arędowych dóbr byłych Litt. Hetmana i Podskarbiego Ogińskich, przez akta odbytych na gruncie Weryfikacyów wyswiecone, Postanowiła: przez awizacyą w Gazecie Kuryera Litto umieszczającą się, wezwąć wszystkich WW. Possessorów: ażeby w przeciągu 10 dni od daty niniejszey awizacyi jawni się do tej Kommissyi sami osobiście, lub przez umocowanych Prawnie Plenipotentów, dla przesłuchania opinii Kommissyi w rzeczonych Weryfikacyach zaszły. Roku 1817 mca Junii 7 dnia.

Kommissarz Dominik Kozakiewicz.

Archiwista Antoni Osipowicz Kolleg. Reg.

Kancelarzysta Jerzy Giedroyc.

Kommissya Naywyższym Rózkazem na rozpoznanie długów JW. Hrabów Niesiołowskich w Upnikach ustanowiona obwieszcza wszystkie interessowane strony, iż w dniu dwódziesiątym piątym terażniayszego mca Junii zayść z namowy i Dekret swój między JW, Jenerałem Niesiołowskim a Kredytorami i pretensorami ogłosić zamierza, i o tym przez Gazetę Kuryera Litewskiego ogłosić postanowiła. Datt roku 1817 Junii 7 dnia.

Michał Römer Radca Stanu Kommissyi Prezydent i Kawaler.

Wacław Klukowski Regent.

3. Piotr Jodelis poddany W. Majora Grodzkowskiego z majątku Poborców uciekł w roku terażniayszym ostatnich dni maja, wzrostu średniego, twarzy pociągławey, ospowaty, włosów czarnych, mający lat 26, zabrał z sobą czerw. złt. 200. Frak granatowy, surdut szaraczkowy, klacz kasztanowatą wzrostu średniego lat 5; ktoby pomienionego zbiega złowił, uprasza, się aby do policyi Wilkomirskiej lub do majątku Poborców dał wiedzieć, zaco oprócz wdzięczności przyzwoitą odbierze nadgródę.

2. Po zeyściu Kajetana Michałowskiego Komornika Wilkomirskiego w Processie w Sądzie Ziemi Wileń. między Sukcessorami, Administratorami, i pretensorami przez dwa dyllacyjne Dekreta tegoż Sądu jeden roku 1810 Januar. 26 dnia drugi roku 1817 Januar. 20 dnia zapadłe, nakazano uczynić awizacyą trzykrotnąw Kuryerze Litt., iżby do następney oczęwistej rozprawy w Sądzie Ziemi Wileń. bydy mogący istotni najbliżsi po zeszłym Kajetanie Michałowskim Komorniku Wilkomier. Sukcessorowie i pretensorowie, jakiego bądź tytułu do majątku zeszłego Kajetana Michałowskiego regulujący pretensye sub amissione causae z dowodami jawni się, w zaskutecznienu wyroków pomienionych Dekretów niniejsza trzykrotna w Kuryerze Litew. zamieszcza się awizacya.

Józef Urbanowicz Regent Z. P. W.

3. Na dniu 4 Junii Ru 1817 z wieczora o godzinie dziesiątej uciekł człowiek imieniem Stefan Juroszewski, który odłamawszy zamki od Biura i odszkatułki; wniawszy cz. zł. 500 w złocie hol. i rubli srebr. 500. — Postać tegoż człowieka była następną: rostu wysokiego, chady, twarzy czarnozłotej iący: głowa strzyżona, czoło wysokie, zarywa językiem Ruskim i Polskim żaden nie doskonały, ma chod szybki podobny do elegancyi, włosy ciemne i bakumbardy małe tegoż koloru, gra średnio na skrzypcach, jednak po prostu, bardzo Bogoboiący a pono wiary Roskołnik, ręce proste spracowane, rzut oka i cała fizognomia tego posępna, odzież następną: Surdut granatowy sukna ordynaryynego, z guzikami złotemi, spodnie białe płócienne, kamizelka Kartunowa, churtka na szyi czarna, płaszcz wytarty z kołnierzem wielkim, koloru ciemnoszaraczkowym, czapka stara sposobem ułańskim z daszkiem skurzanym, niepijący trunkow żadnych, postępowanie cichie w służbie, zabrał świadectwa swoje z biura, jako to: świadectwo Skaski zapisaney do majątku Possesjonalnego Kuny, przez WJP. Połońskiego w Pcie Wileń., oraz świadectwo WJP. Antoniego Kołby Sędz. Gr. Dziedzica majątku Antokolla w Pcie Wileń. i dalsze od Roku 1815; uprasza się każdego dobrze myślącego obywatela, ktoby takiego człowieka zoczył i dał znać do Aktora Kamienicy pod Nm 21 pod Ostrąbramą do WJP. Jana Chretieny, oprócz wdzięczności odbierze rubli trzysta.

Karol Grunert.

2. W miesiącu kwietniu b. r. odbyta została w Izbie Skarbowey Grodzieńskiej Licytacya na dobra JW. Hrabia Ogińskiego do Skarbu przyięte i do

oddania w aręde na lat trzy przeznaczona. Izba Skarbowa, postępując porządkiem sobie przepisany, O summach z Licytacji za te dobra oświadczonej doniosła JW. Ministrowi Skarbu, lecz te nie zostały utwierdzone z przyczyny, że nie wyrównywały jedne dochodom wyciągniętym w Inwentarzach, drugie tym, które były płacone Kommissyi do rozpoznania funduszow i długow JW. Hrabi Ogińskiego utworzonej. Z tego względu JW. Minister Skarbu przeznaczył uczynić na nowo Licytacją, i za oświadczoną z niej wyższą sumę oddać dobra w possessyą od S. Jana v. s. Stosownie do odebranego w tej mierze zalecenia Izba Skarbowa Grodzieńska przeznacza termin do licytacji pierwszy 11, drugi 18, trzeci zaś ostateczny 20 dnia t. m. Wzywa więc wszystkich, którzy życzą sobie otrzymać te dobra w possessyą arędowuą, ażeby na wymienione terminy stawić się raczyli w tej Izbie Skarbowej z Ewikcyami prawem przepisany. O tych dobrach dołącza się następną wiadomość z wyrażeniem summ z przeszłej Licytacji za nie oświadczonej.

Nazwiska Dóbr	Liczba Dymów	Ludność płci obojey			Summa rocznego dochodu z licytacji oświadczonej	
		Męzk.	Żeńsk.	Rubli	Kop.	
<i>w Powiecie Grodzieńskim.</i>						
Majętność Swisłocz z Folwarkami Obrembszczyzną i Bojarami - -	202	523	469	7510	—	—
Majętność Indura - -	115	182	177	4300	—	—
Folwark Hlebowicze -	53	100	73	1016	—	—
<i>w Powiecie Kobryńskim.</i>						
Majętność Opol - - -	196	445	450	2060	—	—
<i>w Powiecie Dziśnieńskim.</i>						
Folwark Wielanów - -	4	9	4	202	20	—

Kolleski Sowietnik i Kawaler Konstanty Maxymowicz
Antoni Krupowicz Naczelnik Wydziału Ekon.

2. Sąd Taxatorsko Exdywizorski Mass Platrowski z Pohilzenowską połączonych, w majątności Szteterembergu, w Pttcie Duneburskim Gubernii Witebskiej agitujący się, po przemianie Urzędników koła swego, gdy w mieyscu ubyłych komplet z nowych złożonym i ustalonym widział, nadając ciek dzieła, a bardziej zbliżając czynność swą do oczekiwanego, od lat 6ciu końca jedynie, że głosy według prawa przed nowym Kompletem ponowione być powinny; nieco dla stron czasu użyczył; i po dzień 15 Junii wzięcie do namowy odłożył. Skutkiem czego, kiedy JW. Debitorowie Graffowie Platerowie Kanclerzycowie, wszelką gotowość ze strony swej oświadczyli, niemniej w tym celu pierwiej odbyte głosy już prawie we wszystkich kategoriach (aby czas na próżno Sądowy nie schodził) przed Kompletem ponowili, a nowe odczytali; ze strony zaś Kredytorow i Pretensorow, od

pierwszych dni maja poczynając, kiedy się Sąd w Komplecie złożył, ani jedna osoba aż po datę 4 Junii nieprzybyła. — Taka zatem okoliczność, gdy wyraźną wykazuje opieszalność i nieczułość osob do konkursu niniejszego pretensye swe regulujących, a ztąd otwarta być się widzi, tak czasu Sądowego, jako też upragnioney sprawiedliwości dla stron przewłoka, nadto i z wydatkowych expens na utrzymanie Sądu, strata dla Massy zradza się; przeto zapobiegając tak szkodliwemu wypadkowi, wstrzymującemu czynność, ile jest w mocy Sądu, a najbliżey obierając szrodek awizowania, strony i Publiczność przez Gazetę Kuryera Litto ostrzega; iż jeżeli Kredytorowie i Pretensorowie, jedni dla ponowienia głosow pierwio odbytych, a inni, którzy się dotąd nieintabulowali, dla wyswiecenia swych dopominków, w terminie wyżej wyrażonym niestana, Sąd ma sobie przepisany regułę skutki Remissy w dwóch szczególnie względach wyznaczyć, to jest: których, JW. Debitorowie Kredytorow pod nie-stanność, onych dopominki zaapprobuia, lub sprzeczą, in contumaciam wyrokować. ci zaś co przez Debitorow ani zanegowani, ani potwierdzeni będą z własney winy i niedbałości amissy ulegną, u wiadomia. Roku 1817 mca Junii 4 dnia.

Symon Pakosz Sędzia Ziem. Połocki Prezydujący Exdywizor.

Joachim Bohdanowicz Sędzia Ziem. Pttu Lepellgo Exdywizor.

Marcin Jodziewicz Pisarz Ziem. Pttu Połłgo Exdywizor.

Ignacy Czyż Sędzia Ziem. Ozmiń Exdywizor.

Raymund Chodźko Z. Oszm. Sędz.

Jerzy Cielica Exdywizorski Rejent.

2. W skutek Dekretu Sądu Magistratu miasta Gubernskiego Wilna, w roku 1816 gbra 25 zapadłego będzie się z Publicznego targu wyprzedawać, plac pusty po Obywatelach Wileń Jacyniczach pozostały, Juryzdykcyi mieyskiej uległy, w mieście Wilnie na ulicy Rudnickiey, nie daleko kościoła S. Stefana leżący, w terażniejszym mca Junii w trzech terminach 20, 25 i 28 z przetargiem na dniu 30 tegoż mca. Zyczący sobie nabydź takowy plac mają się napomienione terminu jawić, a więcay dajacemu wyda się przez niżej podpisanego, do tego aktu przeznaczonego urzędnika, prawo wieczyste, żeby zaś do rozdziału takowey summy za wyprzedż placu wziąć się mający, wszyscy Kredytorowie, na pomienionym placu ewikcyą mający zeszyłych Ignacego i Katarzyny Jacyniczow, do Sądu Magistratu Wileń, z dowodami jawili się, pod upadkiem swych pretensyi, zastrzegam.

Ignacy Karol Łapiński Radny M. W.

2. Pod zawiadywaniem niżej piszącego się, znaydują się do przedania deski sosnowe i dębowe, w części są złożone u XX. Bernardynow, a w części we dworku JP. Ederowey na Antokolu, tudzież karyta Warszawska mało używana. Ktoby sobie życzył kupować, może zemną osobny układ zrobić wkaadem czasie, mieszkanie moje u XX. Bernardynow nad bramą.

Od dnia 1go następującego miesiąca Lipca, zaczyna się drugie półrocze i odnawia się prenumerata na Gazetę Kuryera Litewskiego. — Cena exemplarza zwyczajna: dla odbierających przez pocztę na pół roku rubli 7 srebrem; prenumerować można w Wilnie, w Expedycyi Gazetney Pocztamtu Litewskiego i w Redakcyi; a w Guberniach na wszystkich kantorach i Expedycyach pocztowych.